

6. SEMESTER • HOLD 20-6 - OB 3 • FORÅR 2023

20-6 _ OB 3.34

Sidst opdateret den 01.11.22 – 4. version (24.+25.+26. feb. • Kristina Hermann)

Sidst opdateret den 01.11.22 – 3. version (24.+25.+26. feb. • 17.+18.+19. marts • 2.+3.+4. juni • Søndergade 64)

Sidst opdateret den 01.07.22 – 2. version (3. års eksamen opdateret)

Sidst opdateret den 01.08.21 – 1. version (**Første udkast**)

Introduktion til semesterplan

Forudsætninger for at deltage på 3. år

Som studerende på 3. år er det obligatorisk at gennemføre mindst ét klientforløb (der danner grundlag for 3. års eksamen) og få sagssupervision herpå, samt gå i egenterapi:

- *pligt til 25 timers sagssupervision (ud over de i undervisningen indeholdte supervisionstimer) på terapeutisk arbejde med egne klienter (betaling herfor er ikke inkluderet i prisen for uddannelsen, men betales særskilt), hos én af underviserne, som hver tilbyder gruppesupervisionsforløb, se under kurser på www.piaa.dk. Alle medlemmer i samme træningsgruppe må ikke vælge samme supervisorsgruppe.*
- *pligt til 10 timers individuel egenterapi hos anerkendt psykoterapeut / klinisk psykolog. Betaling herfor, er ikke inkluderet i prisen for uddannelsen, men betales særskilt. Egenterapien skal forløbe ved en terapeut som ikke er underviser eller har andre (økonomiske) forbindelser til Psykoterapeutisk Institut Århus.*

Såfremt den studerende har gået i egenterapi (ved et medlem af Psykoterapeut Foreningen, autoriseret klinisk Psykolog eller psykiater) under de to første år at uddannelsen eller tidligere, tæller dette forløb med i de 10 timer.

Tider og temaer

Undervisningen afholdes fredage og lørdage fra kl. 10.00 - 17.00, søndage fra kl. 10.00 - 16.00. Frokost afholdes kl. ca. 13.00 - 14.00. Der tages udgangspunkt i dagens undervisningstema som en vejledende overskrift for dagens forløb.

Afbud meddelelse direkte til weekendens underviser, med info@piaa.dk på som Cc. Der refunderes ikke for deltagerfravær. Ret til ændring af semesterplan forbeholdes.

Litteraturangivelser & pensum

Under hvert tema er der angivet anbefalet obligatorisk og supplerende litteratur til den enkelte undervisningsweekend fra de bøger der er pensum og angivet i bunden af semesterplanen.

Træningsgrupper og referater

Træningsgrupperne mødes (obligatorisk) minimum 4 gange pr. semester med referatpligt. I alt minimum 24 timers obligatorisk arbejde med mødepligt i træningsgrupperne. Træningsgrupperne skal arbejde med 1-2 terapeut-klient-øvespositioner hver gang de mødes, samt diskutere den obligatoriske litteratur. Møderne skal afholdes mellem de enkelte undervisningsgange og må ikke afholdes som en samlet blok henover en forlænget weekend eller i en ferie. **Se studieordningen for struktur og formalia.**

Fokuspunkterne er at sætte sig ind i begrebsapparatet, samt at forholde sig personligt til det teorien - genkender jeg mig selv eller nære relationer i det læste? Hvordan påvirker det læste mig? Spørgsmål til teorien kan bringes op i plenum.

Træningsgruppearbejdet tager afsæt i form og struktur kendt fra undervisningen og gæsteklientarbejde. Vælger gruppen at arbejde med andet (evt. presserende problemstillinger), da redegøres der i referatet herfor.

Fokus for gruppereferaterne er ikke en nøjagtig og minutøs gengivelse af mødet i træningsgruppen. Fokus for gruppemedlemmernes individuelle personlige bidrag til referatet skal være:

- Hvad tager jeg med fra dette træningsgruppemøde?
- Hvad fylder mest?
- Feedback til mødeleder
- Er der noget (personligt) jeg har brug for at tage op med underviseren ved næste undervisning?

Der afleveres gruppereferater til følgende undervisere, samt administrationen:

• Administration (Niels Møller)	info@piaa.dk
• Birgitte Randrup Krog	birgitte@piaa.dk
• Claire Neger	claire@piaa.dk
• Kim Nygaard	kim@piaa.dk
• Kristina Hermann	kristina@piaa.dk

Referaterne er en orientering til underviserne. Underviserne giver ikke eksplicit feedback på de enkelte referater. Det er gruppens/de enkelte medlemmers eget ansvar, at bringe temaer/problemstillinger de oplever i gruppen ind i undervisningen på plenum. Referentens rolle er at samle de enkelte deltagers bidrag, og sende disse samlet (i alt max 3 sider a' 2.400 tegn). Indholdsfortegnelse og oversigter, samt evt. bilag, tæller ikke med i omfanget.

Der refunderes ikke for deltagerfravær. Ret til ændring af semesterplan forbeholdes.

Fredag d. 20. januar 2023

Carsten René Jørgensen

**Konferencsalen
Storcenter Nord
Finlandsgade 17
8200 Aarhus N
Klokken 10.00 – 17.00**

Obligatorisk Litteratur

- Jørgensen, Carsten René. (2018), *Den Psykoterapeutiske Holdning*, Hans Reitzels Forlag

Supplerende litteratur

- Evt. supplerende litteratur tilgår

Den psykoterapeutiske holdning og virkningsfaktorer

Med afsæt i empirisk psykoterapiforskning og sin bog 'Den psykoterapeutiske holdning' (Hans Reitzels forlag) udfolder Carsten René Jørgensen, hvordan de afgørende elementer i virksom psykoterapi ikke primært knytter sig til valg af en specifik behandlingsteknik men snarere hænger sammen med psykoterapeutens mere personlige kvaliteter, som relationsevne og evne til at etablere og fastholde en psykoterapeutisk holdning i det terapeutiske rum.

På temadagen skitseres en række centrale elementer i virksom psykoterapi og i den psykoterapeutiske holdning - hvad det mere konkret vil sige at tænke og forholde sig psykoterapeutisk til klienten og dennes materiale, til hvad der udspiller sig i det terapeutiske rum, samt til sig selv og sine egne oplevelser i forbindelse med psykoterapeutisk arbejde.

27. + 28. + 29. januar

Birgitte Randrup Krog

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Fog, J. *Saglig medmenneskelighed*
- Etikregler fra Psykoterapeut Foreningen og Dansk Psykologforening, der kan hentes over nettet.
- Rienecker, L. og Jørgensen, P. S., *Den gode opgave, opgaveskrivning på videregående uddannelser*
- Spinelli, E. (1998), *Terapi-mystifikation-magt*

Supplerende litteratur

- Ingen supplerende litteratur angivet

Gæsteklienter

- Medbring evt. gæsteklienter – koordineres med dagens underviser

Tema nr. 1. - Etik i psykoterapeutisk arbejde / 3. års opgave

Tema nr. 2 - Problemformulering til 3. års opgave

Formål

De studerende skal stifte bekendtskab med de etiske retningslinier og diskussioner, som foregår i de faglige organisationer, hhv. psykoterapeutforeningen og Dansk Psykolog Forening.

Teori

Relationsteoretiske betragtninger ang. Asymetriske forhold, mystifikation og magt. Udover Fogh inddrages Spinelli, E., *Terapi-mystifikation-magt*.

Ethvert behandler-patientforhold rummer en magt/afmagtsrelation. Muligheden for afhængighed i relationen er stor, og risiko for misbrug af denne er altid til stede. Hvad der gælder i et almindeligt behandler-patientforhold kan i visse tilfælde forstærkes i psykoterapeutiske forhold.

Metode

Kort oplæg fra underviseren. Undervisningen vil centrere sig omkring en forholde sig til den obligatoriske litteratur og individuelle processer. Teorien kobles til egne erfaringer og indsigter. Øvelser af terapeutiske processer, der tager afsæt i den obligatoriske litteratur, for at træne den studerendes refleksion og opmærksomhed på egne processer i relation til klient eller gruppe. Gruppediskussioner af de etiske regler.

Tema nr. 2 - Problemformulering til 3. års opgave

Formål og metode

Der arbejdes med problemformuleringerne, som 3. års opgave tager afsæt i. Opgaven baseres på et obligatorisk terapiforløb på 3. år.

Teori

Den gode opgave, opgaveskrivning på videregående uddannelser, Rienecker, Lotte og Jørgensen, Peter Sray, Samfundslitteratur ISBN 87-593-0865-6.

3. års opgave skal være afleveret/modtaget (senest) den 1. april, kl. 15.00– og sendes pr. brevpost til:

Birgitte Randrup Krog
Rypevej 9
8660 Skanderborg

Kim Nygaard
Fuglsangsvej 10 A
8220 Brabrand

Opgaven sendes tillige på mail til administration (Niels Møller)

info@piaa.dk

Evaluerings af medstuderende

Ved semesterets indledning vælger de studerende selv en medstuderende fra én af de øvrige træningsgrupper, som de skal lade sig evaluere af til eksamen. Hver studerende kun evaluere én medstuderende.

24. + 25. + 26. februar

Kristina Hermann

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Allen, J.G., Fonagy, P. & Bateman A.W (2010)., *Mentalisering i Klinisk praksis*, Hans Reitzels Forlag

Supplerende litteratur

- Grünbaum, L. & Mortensen, K.V. (2016), *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge*. Hans Reitzels Forlag
- Løvlie Schibye, Anne-Lise, *Relationer – Et Dialektisk Perspektiv*

Særlige forhold omkring gæsteklienter:

- Vi anser det for etisk uforsvarligt at invitere børn ind i klientarbejde på plenum og det vil derfor ikke være muligt at invitere familier ind som gæsteklienter. Forældre og forældrepar kan dog inviteres. Klientkoordinator skal kontakte underviser SENEST en uge før weekenden med henblik på hvem holdet skal arbejde med.

Tema – Familiesyn 3 - Oplevelsesorienteret familierterapi og familierådgivning

Formål

Med afsæt i tidligere genogramarbejde at videreudvikle den studerendes familiesyn såvel på mikro- som makroplan.

At gennemgå teorier og metoder i psykoterapeutisk arbejde med den samlede familie/ forældre

Der vil blive lagt vægt på arbejdet med de studerendes aktuelle liv og konkrete faglige/personlige problemstillinger i relation til dette emne. Samtidig rettes blikket mod klientarbejde med familier og forældre med det formål at den studerende stifter bekendtskab med/træning i konkrete interventionsmåder i psykoterapeutisk arbejde med familier.

Metode

Weekenden tager udgangspunkt i fokus på psykoterapeutisk arbejde med familier/ forældre. De studerende inddrages med egne personlige temaer.

Der vil blive vekslet mellem oplæg fra underviser, personligt/terapeutisk arbejde med familietemaet, med afsæt i den obligatoriske litteratur.

Vi bliver ikke os selv af os selv, men i samspil, særligt med nære andre i vores liv. Denne tilblivelsesproces har de bedste vækstbetingelser i familier, hvor forældrene formår at tilbyde sig som trygge tilknytningspersoner til deres barn, hvorved barnet ikke bare opnår tryghed men også de bedste muligheder for at åbne sig for udforskning af eget og andres indre liv og for at udfolde det potentiale, som barnet har med sig.

Oplevelsen af at være sig selv, og blive set og forstået som den man er, er helt centralt, set i et udviklingspsykologisk perspektiv.

Således bliver menneskets personlige oplevelse i mødet med det andet menneske – i særdeleshed i meget nære relationer – den styrende og mest magtfulde faktor i udviklingen af relationsdannelser og de personlige egenskaber vi benytter i fremtidige møder med andre.

Mulighederne for personlig udvikling/modning er i høj grad tilstede i samspejlet med andre. Dette synspunkt fører til, at det hjælpsøgende menneske skal støttes i den sammenhæng det lever i, nemlig familien. Derfor kan terapeuten med fordel søge at medinddrage de nærmeste relationer i det terapeutiske arbejde. Familiens ramme og relationen imellem børn & unge og deres forældre er helt central. Når et barn mistrives, så skal forældrene hjælpes til at hjælpe barnet. Vi kan sjældent hjælpe barnet, uden at hjælpe forældrene og dermed den familieramme og relation som barnet lever i og skal næres af.

Når et barn mistrives og viser signaler som træthed, hovedpine, aggressiv adfærd, selvdestruktive tendenser, spiseforstyrrelser, m.v., da skal barnets forældre medinddrages i det terapeutiske arbejde. Er det en af forældrene, der påvirker familien og sine omgivelser med signaler og symptomer, så bør ægtefællen eller samleveren medinddrages. t

17. marts

Birgitte Randrup Krog

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- *Den gode opgave, opgaveskrivning på videregående uddannelser*, Rienecker, Lotte og Jørgensen, Peter Sray
-

Supplerende litteratur

- – ingen supplerende litteratur

Gæsteklienter

- – ingen gæsteklienter

Vejledning på 3. års opgave

Formål og metode

Der gives i plenum generel og individuel vejledning på 3. års opgave, baseret på ét obligatorisk klientforløb.

Teori

Den gode opgave, opgaveskrivning på videregående uddannelser, Rienecker, Lotte og Jørgensen, Peter Sray, Samfundslitteratur ISBN 87-593-0865-6.

18. + 19. marts

Birgitte Randrup Krog

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Ingen.

Supplerende litteratur

- "Saglig medmenneskelighed" (Jette Fog):
 - I kapitel 10: Afsnittet "Modoverføring", side 222 – 230
 - Kapitel 14: "Terapeuten", side 355 – 377
- "Den Psykoterapeutiske Holdning" (Carsten René Jørgensen):
 - I Kapitel 10: "Kommunikationskanaler og niveauer i behandlingsrelationen", side 315 - 390

Hjemmeopgave

- Forhold dig til nedenstående spørgsmål, inden undervisningen, og skriv svarene ned til dig selv i din notesbog eller lignende. **Vær konkret.**
- Gem svarene til 7. semester, hvor vi arbejder videre med "Hvad er stadig svært for mig", del. 2.

Tema - Hvad er stadig svært for mig?

Del. 1

Vi fokuserer på og arbejder med spørgsmålet: "Hvad er stadig svært for mig", personligt som fagligt?

- Stil dig selv og besvar spørgsmålet "Hvad er stadig svært for mig" og forbind evt. spørgsmålet til de erfaringer du gjorde dig, om dig selv, ved temaer som eks. Genogram, Skam og skyld, Tab og traume, Par-weekend m.fl., samt din Fagpersonlige målsætning. **Vær konkret.**
 - Konkret, hvordan har jeg arbejdet med mit besvær og udviklingspunkter de forgangne to år?
 - Konkret, på hvilke områder har jeg udviklet mig og styrket min bæreflade – og hvordan?
 - Konkret, hvordan opleves udviklingen af mig selv?
 - Konkret, hvordan viser udviklingen sig i mine nære relationer?
 - Hvad er mit aktuelle besvær og udviklingspunkter?
 - Hvorfor er mit besvær og mine udviklingspunkter stadig aktuelle?
 - Spørg evt. din træningsgruppe om potentielle u-erkendte "Blinde pletter"

- Konkret, hvordan/på hvilken måde oplever jeg, at mit besvær/mine udviklingspunkter påvirker mine nære relationer og mit terapeutiske arbejde?
- Muligheder og begrænsninger i terapi
 - Nogle udviklingspunkter/opmærksomhedspunkter er aktuelle igennem hele livet og lader sig måske ikke opløse - men vi kan lære at håndtere vores besvær/livsomstændigheder på måder der er mere hensigtsmæssige og omsorgsfulde for os selv og andre!
 - Hvilke temaer og opmærksomhedspunkter tror jeg kommer til at følge mig livet igennem, som jeg måske skal se på med milde og kærlige øjne?

21. + 22. + 23. april	Claire Neger Kim Nygaard	Internat
-----------------------	-----------------------------	----------

Praktisk information vedr. indkvartering på **Sjørupgaard**, Sjørupgårdvej 4, 8581 Nimtofte

Indkvartering: På Sjørupgaard forefindes 20 værelser med dobbeltsenge, samt dyner og hovedpuder.

Husk sengelinned og håndlæder.

Forplejning afholdes og arrangeres af de studerende selv og der forefindes fuldt udstyret køkken, køleskab og stor fryser. Hvis hele holdet er enige om tilkøbe forplejning orienteres Niels på info@piaa.dk senest én måned før internatet afholdes. Forplejning kan bestilles via Sjørupgaard, men holdende er frie til at vælge egen leverandør. Dette koordineres af holdrepræsentanten.

Undervisning

- fredag 13.00 – 18.00
- lørdag 09.00 – 13.00 og 15.00 – 18.00
- søndag 09.00 – 14.00

Obligatorisk Litteratur

- Esther Perel (2016), Erotisk intelligens
- Fromm, E., (1956) Kunsten at elske, ^[1]Hans Reitzels Forlag 2015
- Yalom, I. (2009), Eksistential psykoterapi. Kapitel 8.

Supplerende litteratur

- Peter Schellenbaum, ”De uelskedes sår”, Borgens forlag (Udgået)

Partnere inviteres

- Holdets partnere deltager denne weekend. En partner er kæreste, ægtefælle eller samlever.

Tema – Parweekend

Formål

At lære hvorledes vi som psykoterapeuter etablerer kontrakt med par, indleder parterapien og skaber kontakt; samt hvorledes vi stimulerer arbejdet med parrets temaer og deres gensidig kommunikation.

Formålet med at inddrage samlever er, at sætte den studerende i stand til at opleve parterapi i sit eget personlige rum, som en forberedelse til selv at arbejde psykoterapeutisk med par. At arbejde med par adskiller sig ikke nævneværdigt i sin metode fra at arbejde med andre grupper. Parterapeutisk arbejde stimuleres dog kraftigt af, at parret er langt mere betydningsfulde for hinanden, end tilfældet er i andre dyader og grupper.

Temaet er lige så væsentligt og aktuelt for singler, som for dem der aktuelt indgår i en nær relation til en partner. Omdrejningspunkterne på en par-weekend er nemlig centrale uanset om vi indgår i et forhold eller ej. Et centralt tema er ønsket og behovet for kontakt og nærhed, sammen med spørgsmålet om, hvordan kan jeg forblive mig selv sammen med andre – specielt i nære relationer hvor ønsker og behov er særligt inderlige. Hvordan kan jeg indgå i nære relationer uden at opgive/miste mig selv?

Teori

I tråd med udviklings- og personlighedspsykologiske teorier, som de studerende har stiftet bekendtskab med, gennemgås personlige mønstre i nære relationer, der genopstår og bliver tydelige i parforhold. Hvilke konfliktmønstre, hvilke forsvarsmetoder, hvilke forladthedsoplevelser og tilknytningserfaringer på den ene side, og hvilke længsler, erfaringer for udvikling og samhørighed kan vi finde hos klienterne?

Metode

Øveterapier, hvor de studerende er terapeutisk aktive overfor deres medstuderende med ledsager. Direkte supervision af underviserene.

Weekenden vil i konkret samarbejde med egen partner beskæftige sig med skærpelse af opmærksomheden på, hvordan vi etablerer og indgår i parforhold, samt give et indblik i, hvordan vores egne personlige temaer dukker op i parforholdet og hvordan vi lykkes (eller ikke lykkes) med at være os selv, sammen med vores partner, og foretage egen-analyse af, hvilket efterslæb fra primærfamilien (eller tidligere forhold) vi bringer ind mellem os selv og vores aktuelle partner.

2. + 3. + 4. juni

Birgitte Randrup Krog

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Jørgensen, Carsten René. (2018), *Den Psykoterapeutiske Holdning*, Hans Reitzels Forlag
- Løvlie Schibye, Anne-Lise (2005), *Relationer – Et Dialektisk Perspektiv*
- Yalom, Terapiens Essens

Supplerende litteratur

- Ingen

Tema - Afslutning: Faglig og personlig evaluering for 3 år

Indledning

Tredje års eksamen består af henholdsvis en skriftlig opgave, samt en fagpersonlig evaluering der udarbejdes ved 6. semesters afslutning. De studerende evalueres (i forholdet én til én) af hinanden, samt af de to undervisere der varetager semesterafslutningen.

Formål

Formålet med tredje års eksamen (skriftlig opgave + evaluering) er at følge, teste og videreudvikle den studerendes psykologiske viden og psykoterapeutiske færdigheder og kompetencer (jf. læringsmål, kap. 1.). Herunder evne til teoretisk fordybelse i pensum (obligatorisk litteratur), fagpersonlige udvikling og terapeutiske færdigheder, integrationen af teoretisk viden i tanke og handlingsmønstre, samt at den studerende kan analysere og perspektivere pensum i forhold til både klientarbejde og eget personligt arbejde med anvendelse af relevant teori som optik.

På 3. år er der øget fokus på den studerendes evne til at anvende sine faglige og personlige kompetencer i en faglig sammenhæng, teoretisk som praktisk.

Formålet med 3. års eksamen er baseret på formålsbeskrivelsen for 3. og 4. års overbygning (jf. kapitel 1., stk. 2.)

- Viden om personligheds- og udviklingspsykologiske teorier og videnskabshistoriske traditioner
- Psykoterapeutiske færdigheder videreudvikles gennem undervisning, træningsgruppearbejde og praksiserfaring (egne klientforløb)

- På baggrund af ovenstående opøves evnen til, på egen hånd, at kunne indkredse, undersøge, forstå, sammenfatte, formidle og arbejde terapeutisk med personligheds- og udviklingspsykologiske problemstillinger i professionelt omsorgsarbejde og psykoterapeutiske praksisformer, med forskellige faggrupper og opstille nye analyse og løsningsmodeller i de enkelte terapeutiske situationer og sessioner

Den studerende skal udvikle sin viden, teoretiske og relationelle færdigheder i terapeutiske praksis gennem terapeutiske træningssamtaler under direkte supervisionen, bearbejdning af gruppeprocesser på holdet, samt indirekte superviserede klientsamtaler af klientforløb.

Som en indlejret, og faglig nødvendig, del (se evt. videnskabeligt grundlag, kat. 3.) skal den studerende videreudvikle sin evne, personlige egenskaber og kompetence, til at forholde sig til sin egne objektrelationer, tilknytningsstil, mentaliseringsevne og forsvarsmekanismer, herunder bevidstheden om temaer og problemstillinger i eget liv, egne personlige og faglige begrænsninger/udviklingsområder, der kan være påvirket måden at være terapeut på, klienten og klientens udbytte af terapien

Første del - Fagpersonlig evaluering på 3.år

Metode

Der tages udgangspunkt i gensidig evaluering studerende imellem og selvevaluering, samt en evaluering fra underviserne. Evalueringen tjener til at følge og stimulere de studerendes faglige og personlige udvikling, herunder:

- Teoretisk viden, forståelse og analyseevne (**Viden**)
- at øge bevidsthed om egne objektrelationer, tilknytningsstil, mentaliseringsevne og evt. blinde pletter (**Færdighed og kompetence**)
- at integrere egen subjektiv opfattelse med andres subjektive opfattelser / objektive iagttagelser
- evne til at kommunikere og modtage potentielt svære og sårbare personlige meddelelser

a) Træningsgruppen - skal på sidste gruppemøde inden den afsluttende undervisningsweekend have forholdt sig til indbyrdes relationer gennem følgende spørgsmål:

- Hvad har jeg lært af dig? – i forhold til de enkelte gruppemedlemmer og evt. gruppedynamikken som helhed (**Kompetence**)
- Hvad har været svært for mig i min relation til dig? – i forhold til de enkelte gruppemedlemmer og evt. gruppedynamikken som helhed (**Kompetence**)

- Hvad er min egen andel af det? (**Kompetence**)
- Hvad vil jeg aktivt bidrage med i det videre uddannelsesforløb? (**Viden, færdighed, kompetence**)
- Materialet fra træningsgruppen er med til at *danne baggrund* for den faglige og personlige evaluering den studerende foretager af sig selv. Ved at have vores egen personlighed og ditto psykiske udvekslinger som genstandsfelt for vores opmærksomhed, trænes fagpersonlige egenskaber, færdigheder og kompetence, herunder evne til kontakt (med sig selv og andre), *indlevelse, empati, autenticitet, varme, forståelser (intellektuelt som følelsesmæssigt), vederheftighed og integritet (kunne sige undskyld og reparere evt. misforståelser), håndtering af klientens og egne autonomi, integritet og grænser (som det kendes gennem undervisningssituationer i plenum og træningsgruppens øvelsesarbejde)* samt på en personlig måde at udtrykke hvad vi oplever, tænker og mærker. Der skal ikke fremsendes noget referat/materiale til underviserne vedr. pkt. a). (**Kompetence**)

b) Selvevaluering – der (inden undervisningen afholdes) skal udarbejdes på baggrund af følgende spørgsmål og som fremføres i plenum:

- Hvad har betydet mest for mig igennem det tredje studieår?
 - egne temaer/eget arbejde/andres personlige arbejde/ /undervisning
- Hvordan har jeg udviklet mig i forhold til min fagpersonlige målsætning?
- Hvordan vurderer jeg min parathed til superviseret arbejde som psykoterapeut?
 - Giv herunder eksempler fra dine erfaringer med klienter i superviseret praksis.
- Hvad mener jeg, at jeg kan håndtere, og hvad er svært for mig? – Giv eksempler herpå
- Hvad har jeg brug for at udvikle fremover, fagligt som personligt?

Tidsrammen for selvevalueringen 10 minutter pr. studerende

c) Evaluering af medstuderende - studerende skal evaluere hinanden. Den studerende lader sig evaluere af en person fra en af de øvrige grupper. Den studerende vælger selv hvem de vil evalueres af. Den samme person må ikke evaluere mere end én medstuderende. To studerende må ikke gensidigt evaluere hinanden. Valget skal ske inden evalueringsweekenden, så dem der skal give feedback, har mulighed for at forberede sig. Efter evaluering og

feedbackproces skabes der plads (ustruktureret pause) til dialog på tomandshånd. Fordelingen af hvem der evalueres af hvem koordineres af holdrepræsentanten uden for undervisningstiden.

Tidsrammen for gensidig evaluering er 5 minutter pr. studerende

Holdrepræsentanten sender, senest 2 uger før den afsluttende undervisningsweekend en liste over hvem der evaluerer hvem til de to undervisere der er ansvarlig undervisningen denne weekend.

d) Evaluering fra undervisere - den studerende evalueres af to undervisere med udgangspunkt i den skriftlige eksamensopgave, samt den fagpersonlige målsætning sammenholdt med den aktuelle selvevaluering. Undervisernes evaluering af den studerende skal indeholde et læringsperspektiv for fremtidig udvikling. Fokuspunkter kan være niveau for teoretisk **viden**, **færdigheder** (evne til at omsætte teoretisk viden i psykoterapeutisk arbejde) og **kompetence** (praktisk psykoterapeutisk arbejde, med afsæt i egne fagpersonlige egenskaber).

Den personlige evaluering fra underviserne gives ikke på skrift. Derfor kan hver studerende med fordel vælge én eller to "referenter", der tager referat af det materiale evalueringsprocessen afføder.

3. års skriftlige eksamen – Opgave med afsæt i obligatorisk klientforløb

Eksamen – med afsæt i klientforløb

3. års skriftlige eksamen tager afsæt i ét af de obligatorisk klientforløb, som den studerende skal varetage på 3. års overbygning. Den studerende udarbejder en problemformulering, som bliver omdrejningspunkt for tredje års opgave. Problemformuleringen godkendes af den underviser der varetager eksamen. Se aktuel semesterplan.

Emne og problemformulering

Tredje års opgave skal fungere som en integration mellem teori og praksis.

- Opgaven tager udgangspunkt i en analyse af et terapiforløb med egen klient. Problemformulering skal godkendes af den underviser der har ansvar for afviklingen af tredje års eksamen. Afsættet for problemformuleringen skal være besvær du typisk oplever som terapeut i relation til klienten/klienterne.
- Dette forløb analyseres med udgangspunkt i relevant (selvvalgt) teori inden for rammen af den obligatoriske litteratur på de forgangne seks semestre.
- Der redegøres kort for teori og metode der anvendes i opgaven, samt for valget heraf.

- Der redegøres kort for hvilket menneskesyn der ligger til grund for den terapeutiske praksis, beskrevet i opgaven, samt etiske overvejelser i relation til det konkrete klientforløb
- Såfremt der arbejdes terapeutisk med par, familie eller gruppe kan to studerende arbejde sammen, såvel som psykoterapeuter, som i udarbejdelsen af hovedopgaven.

Opbygning og indhold i punktform

- Forside med opgavens titel, forfatterens navn, holdnummer, dato, opgavens omfang (antal tegn inklusiv mellemrum) og evt. en illustration
- Indholdsfortegnelse med angivelse af hovedafsnit og dertil svarende sidetal.
- Indledning
- Præsentation af opgavens problemformulering og disposition
- Redegørelse
- Analyse
- Diskussion
- Konklusion og afrunding
- Referenceliste med angivelse af titel, forfatter og udgivelsesår
- Appendiks til opgave - fagpersonlige målsætning:
- Sidetal

Indledning

Præsentation af opgavens problemformulering og disposition.

- Problemformuleringen skal tage afsæt i et besvær du typisk oplever som terapeut i relation til klienten/klienterne

Redegørelse

- Der redegøres kort for det terapeutiske forløb og den terapeutiske vanskelighed, der belyses og undersøges, jf. problemformuleringen

- Der redegøres kort for teori, metode og menneskesyn, der anvendes i opgaven, samt etiske overvejelser
- Der argumenteres for valget af teori og metode i relation til den problematik der skrives om
- Begrebsafklaring (definér begreber, termer og udtryk, der ikke a priori har en entydig definition)

Analyse

- Analyse af selvvalgte perspektiver på problemstillingen (problemformuleringen)

Diskussion

- Med afsæt i analysen diskuteres (vurderes og kritiseres) resultater, den anvendte teori og metode
- Der anføres kort hvilke andre teorier, der potentielt kunne have været relevant også at inddrage som teoretisk optik

Konklusion & afrunding

- Der konkluderes i relation til problemformuleringens spørgsmål
- Hvad har du lært, **fagligt som personligt**, ved at arbejde med denne opgave?
- Hvad vil du evt. gerne blive klogere på?

Referenceliste (med angivelse af titel, forfatter, udgivelsesår)

- Litteratur der enten redegjort for eller refereret til medtages i referencelisten.

Appendiks til opgave - fagpersonlige målsætning

- Fagpersonlige målsætning
- Beskrivelse af vurdering af egne evner som terapeut på nuværende tidspunkt, og hvad du ønsker at udvikle endnu mere (max. 1 side á 2400 tegn)
- Transskribering (hvis der anvendes citater fra optagede samtaler)

Omfang

Opgaven skal andrage minimum 12 og maksimum 15 sider af 2.400 tegn (i alt 28.400 - 36.000 tegn inklusiv mellemrum). Ved to hovedopgaveforfattere maksimalt 54.000 tegn, svarende til 22,5 normalsider af 2.400 tegn. Overskridelser på mere end 10% accepteres ikke. Forside, indholdsfortegnelse, afskrivning af fagpersonlig målsætning, litteraturliste, samt eventuelle bilag medregnes ikke i opgavens omfang.

Vejledning

Vejledning på 3. års opgave vil ligge indlejret i undervisningen på 6. semester, hvilket der løbende er sat tid af til.

Såfremt der er generelle og overordnede spørgsmål til opgaveløsningen, da kan disse indsamles af holdrepræsentanten og sendes til den eller de undervisere der er ansvarlige for semesterafslutningen på andet semester.

Har den enkelte studerende brug for yderligere vejledning, kan denne indhentes mod betaling.

Bedømmelse

- Opgaven bedømmes efter følgende parametre:
 - Opgavebesvarelsens sammenhæng med opgaveformuleringen
 - Det teoretiske niveau – herunder teorivalg og begrundelse herfor (**Viden**)
 - Bred og udtømmende inddragelse og anvendelse af obligatorisk pensum for alle 3 år (**Færdighed**)
 - Opgaveskriverens evne til refleksion på et personligt niveau (**Færdighed og kompetence**)
 - Niveau for analyse og argumentation (**Færdighed**)
 - Korrekt og præcist sprogbrug, brug af fagterminologi, formuleringsevne og opsætning af opgave (**Viden og færdighed**)
 - Litteraturhenvisninger

Der gives en kort skriftlig feedback på den skriftlige eksamen fra to undervisere. Denne feedback vil indeholde en kort kritik af opgaven, samt fokuspunkter for læringsperspektiv og fremtidig udvikling.

.

Orientering vedr. brug af eksterne lokaler på Ryesgade 29, 3. sal

Lokalerne er beliggende på adressen Ryesgade 29, 3. sal, der ligger mellem Århus Hovedbanegård og PIÅ. Fra Banegården er der cirka 1-2 minutters gang til lokalerne på Ryesgade.

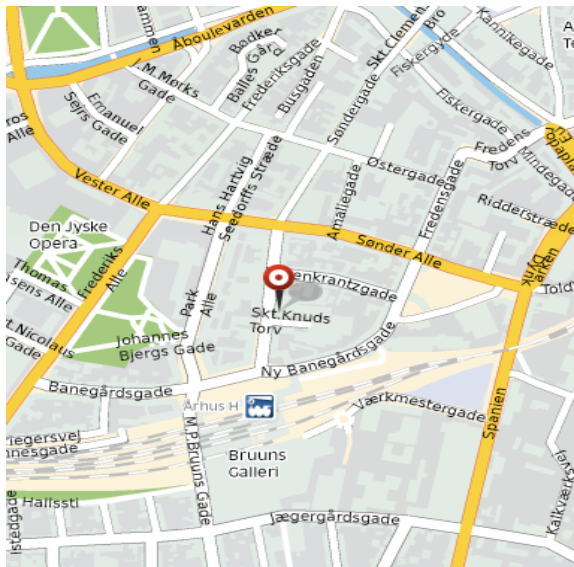
Det er dagens underviser der har nøgle og låser op. Det er tilladt at bruge venterum og regnskabslokale som grupperum. Er regnskabslokalet mod forventning låst, da ligger nøglen i øverste skuffe i personalekøkkenet

I tilknytning til undervisningslokalet er der et køkken inklusiv køleskab.

Det er vigtigt, at I stabler stolene i undervisningslokalet og frokoststuen (grupperum) efter endt undervisning. Dette da der er rengøring umiddelbart efter I forlader lokalerne.

NB: At stolene evt. er sat frem når I ankommer er ment som en hjælp til Jer - ikke et resultat af, at andre har glemt at stable dem.

OBS! Der er rygeforbud i hele opgangen. Rygning er derfor kun tilladt i gården eller på gaden

INVITATION TIL DELTAGELSE I PARWEEKEND – 6. SEMESTER

Kære partner;

I forbindelse med uddannelsen til psykoterapeut, inviteres du med på uddannelsens ”parweekend”.

Du vil som deltager få indblik i instituttets arbejdsform, metodik og den udvikling der kan finde sted for par via rådgivning og terapi.

Vi vil beskæftige os med, hvorledes vores opvækstfamilie præger livet mellem par (og andre nære relationer) samt få indblik i, hvordan man som psykoterapeut kan arbejde med parsamtaler. Der vil også være mulighed for at udveksle erfaringer og livssyn med andre par.

Som du kan se er der en væsentlig grund til at vi inviterer dig og vi ser frem til at møde dig på parweekenden.

*En partner er ægtefælle, samlever eller kæreste.

LITTERATURLISTE 6. SEMESTER

Pensum og anbefalinger

Under hvert tema er der angivet anbefalet obligatorisk og supplerende litteratur til den enkelte undervisningsweekend, fra pensumlisten i bunden af semesterplanen. Angivelserne under de enkelte temaer er anbefalinger, hvilket betyder, at den som studerende er velkommen til at læse litteraturen i en anden rækkefølge, hvis det giver mest mening for den enkelte studerende.

Det vigtigste er at læse pensum og tilegne sig begrebs- og analyseapparatet.

- At danner sig en integreret psykodynamisk forståelse, og bruge denne som optik for analyse og diskussion, i forhold til eget liv, terapeutisk praksis i undervisning/træningsgrupper, samt i eksamensopgaver.
- At tilstræbe en aktiv indre personlig forholden sig til pensum, samt aktivt at forsøge at forbinde ny viden fra pensum med allerede eksisterende begreber og forståelser, fra tidligere læst pensum.
- Måske er denne aktive forholdemåde den største forskel på at studerede noget, i forhold til blot (mere passivt) at læse en teoretisk tekst, men uden samtidig at forsøge at forstå sig selv og verden med den nye viden og begrebsverden. At studere er mere slidsomt end blot at læse, men det er meget mere spændende og mere lønsomt.

Læsevejledning / Optik & analyse / Kobling af teori & praksis

Vi anbefaler vores studerende at læse litteraturen i forhold **til sig selv** og fokusere på følgende:

- Hvad er de centrale begreber - hvordan forstår I dem?
- Hvor genkender jeg overskriften på de teoretiske begreber / temaet / problemstillingen, der er omdrejningspunkt for den enkelte bog, artikel eller teori i mit eget liv?
 - Hvilke teoretiske begreber fra pensum er eksplicit/implicit i spil i mit liv?
- Træningsgruppe-medlemmerne kan med deres respektive træningsgrupper dele, hvad de er mest optaget – eller evt. ikke forstår. Del evt. jeres noter og lad jer inspirere af hinanden.
- Forberede evt. oplæg til jeres træningsgruppemøde. Det hjælper stærkt på egen forståelse at skulle formidle en given teori og begreber til andre – samt evt. forbinde og integrere nye teoretiske forståelser og begreber til allerede eksisterende teorier og begreber.

En anden mulighed er at dele med hinanden, de områder af litteraturen I hver især har som primært fokus og vil bringe i spil som analytisk optik på de terapeutiske sessioner der sker i plenum i undervisningen og dermed forbinde teori og praksis, både inde i jer selv og evt. eftersnak om en given session eller iagttagelser.

Evt. udgået litteratur kan downloades via forum. Hvis ikke den udgåede litteratur findes på forum, skriv da en mail til Niels Møller på info@piaa.dk. Identisk litteratur kan gå igen og optræde under forskellige temaer. Dette er ikke en fejl.

Obligatorisk litteratur

Etikregler fra Psykoterapeut Foreningen og Dansk Psykologforening, der kan hentes over nettet.

Allen, J.G., Fonagy, P. & Bateman A.W (2010)., *Mentalisering i Klinisk praksis*, Hans Reitzels Forlag

Fog, J. (1998), *Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien*, Hans Reitzels Forlag

Fromm, E., (1956) *Kunsten at elske*,^[1]_[SEP] Hans Reitzels Forlag 2015

Grünbaum, L. & Mortensen, K.V.. (2016), *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge*. Hans Reitzels Forlag

Jørgensen, Carsten René. (2018), *Den Psykoterapeutiske Holdning*, Hans Reitzels Forlag

Karterud, S., Wilberg, T. & Urnes, Ø (2013), *Personlighedspsykiatri*

Løvlie Schibye, Anne-Lise (2005), *Relationer – Et Dialektisk Perspektiv*

Perel, Esther (2016), *Erotisk intelligens*

Rienecker, L. & Jørgensen, P.S. (2010), *Den gode opgave, opgaveskrivning på videregående uddannelser*.
Samfundslitteratur

Spinelli ,E. (2010), *Terapi-mystifikation-magt*, 3. udgave, 1. oplag. Borgen

Yalom, I. (2009), *Eksistentiel psykoterapi*. Kapitel 8. Hans Reitzel

Supplerende litteratur

Løvlie Schibye, Anne-Lise (2005), *Relationer – Et Dialektisk Perspektiv*

Schellenbaum, P. (...), *De uelskedes sår*, Borgens forlag (Udgået fra forlag)

Skårderud, P. (1998), *Uro*, Tiderne skifter

Yalom, *Terapiens Essens*